

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาความสามารถของครูในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีเชิงผสม (Mixed Methods) ทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลโดยแบบสอบถาม (Questionnaire) และใช้วิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) และการประชุมสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) โดยใช้แนวคิดการนิเทศการสอนที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด โดยกลุ่มผู้นิเทศการสอน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มศึกษานิเทศก์ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มครูมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอแยกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนำเสนอรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความสามารถของครูในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

5.1.1 ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน และความต้องการการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ก. กระบวนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ และรายงานผล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบมีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของข้อมูลด้วยวิธีการหลากหลาย ส่วนความต้องการการนิเทศการสอน ควรมีการเตรียมทรัพยากร นำนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการนิเทศการสอนและการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เป็นแนวทางในการจัดทำข้อมูล นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้จัดระบบข้อมูล มีการพัฒนาผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

2) วางแผนการนิเทศการสอน มีการสร้างทีมงานด้านการนิเทศการสอนที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีความรับผิดชอบ สามารถจัดทำแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนในโรงเรียน มีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทางด้านการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะ การคิดของผู้เรียนและมีการติดตามประเมินผลและนำผลไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนความต้องการการนิเทศการสอน ควรนำข้อมูลด้านต่าง ๆ มาประกอบการจัดทำแผน และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทักษะการคิด และข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนเกี่ยวกับบุคลากร มีการกำหนดมาตรฐาน และตัวชี้วัด ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะการคิด

3) ใช้สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยี มีการใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยีประกอบการนิเทศการสอน มีการร่วมมือกันและสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้สามารถเลือกใช้สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ส่วนของความต้องการการนิเทศการสอน ควรจัดทำคลังหรือศูนย์สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนให้เพียงพอพร้อมทั้งควรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญการใช้สื่อ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือและให้บริการแก่บุคลากรที่ต้องการและสนใจ

4) จัดกิจกรรมการนิเทศการสอน มีการใช้กิจกรรมประกอบการนิเทศการสอนที่เหมาะสม ตรงตามสภาพปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ มีการใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย แต่บางครั้งมีข้อจำกัดของผู้นิเทศการสอน ไม่มีทักษะ ไม่มีความถนัด ส่วนความต้องการการนิเทศการสอน ควรมีการพัฒนาผู้นิเทศการสอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการสอนต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และมีความเหมาะสม และควรมีการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการสอนต่อไป

5) ประเมินผลการนิเทศการสอน มีการแต่งตั้งและมอบหมายคณะกรรมการประเมิน มีการวางแผนการประเมิน มีการใช้วิธีการประเมินภายหลังการดำเนินงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีการ

ใช้รูปแบบการประเมินไม่หลากหลายวิธี มีการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาปรับปรุงงานโดยทั่วไป แต่ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ส่วนความต้องการการนิเทศการสอนควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการประเมินผลการนิเทศการสอนแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจัดระบบการประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีผู้รับผิดชอบโดยวิธีการประเมินเชิงบวก ควรประเมินการปฏิบัติการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะ การคิดของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ควรใช้รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนา

ข. กลไกส่งเสริมการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) การใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศการสอน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเลือกใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการและบริบทต่าง ๆ ซึ่งมีการใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศอย่างหลากหลายวิธี แต่การใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนภายในโรงเรียนยังมีน้อยส่วนการนิเทศติดตาม ประเมินผลเพื่อพัฒนาและปรับปรุง มีการดำเนินการแต่ยังไม่ชัดเจน ส่วนความต้องการการนิเทศการสอน ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนแก่ผู้รับการนิเทศแบบมีส่วนร่วมที่หลากหลายวิธีให้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนแบบกัลยาณมิตร ควรมุ่งเน้นการใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2) การมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน มีการรวมกลุ่มของเครือข่ายต่าง ๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ มีการกำหนดโครงสร้างแต่งตั้งคณะทำงาน วางแผนการดำเนินงาน จัดกิจกรรมภายในเครือข่าย และนอกเครือข่าย มีการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการประสานสัมพันธ์ช่วยเหลือให้การสนับสนุน แต่การมีส่วนร่วมของเครือข่ายยังไม่ชัดเจน ส่วนความต้องการการนิเทศการสอน ควรมีการวางแผนและหาแนวทางระดมทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนให้ชัดเจน ควรมีการสร้างเครือข่ายระดับต่าง ๆ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่รับผิดชอบและร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน มีการวางแผนการทำวิจัย มีการพัฒนาผู้รับการนิเทศให้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการร่วมมือช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ มีการนิเทศติดตามเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ให้สามารถทำวิจัยได้อย่างถูกต้อง มีการติดตามประเมินผลการวิจัย และมีการนำผลการประเมินการวิจัยมาพัฒนางานวิจัยของผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ ให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ส่วนความต้องการการนิเทศการสอน ควรมีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมการวิจัย และเป็นแบบอย่างต่อผู้รับการนิเทศ ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำฐานข้อมูลการวิจัยด้านการนิเทศการสอน เพื่อผู้รับการนิเทศสามารถนำไปใช้ในการทำวิจัยได้อย่างถูกต้องชัดเจน ควรสร้างคลังนวัตกรรมการวิจัยเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์รวบรวมผลการวิจัย เพื่อให้บริการโดยระบบออนไลน์ และบริการให้ยืม นอกจากนี้ควรให้คำปรึกษาช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้รับการนิเทศให้สามารถทำวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

5.1.2 รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย แนวคิด หลักการและการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะด้านความสามารถในการคิดของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการนิเทศการสอนเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และการศึกษา 4.0 ของรัฐบาลในปัจจุบัน ส่วนหลักการการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญ

คือ หลักการนิเทศการสอนโดยกระบวนการคุณภาพ หลักการความร่วมมือในการนิเทศการสอน หลักบูรณาการและความต่อเนื่องในการนิเทศการสอนและความทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและข้อมูลถูกต้องในการนิเทศการสอน

2) การนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกระบวนการนิเทศการสอน และกลไกสนับสนุนการนิเทศการสอน ดังนี้

2.1) กระบวนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย จัดทำข้อมูลสารสนเทศ วางแผนการนิเทศการสอน ใช้สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน และประเมินผลการนิเทศการสอน ดังนี้

1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้กลุ่มผู้นิเทศการสอนจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศ ที่จัดทำเสร็จแล้วไปใช้ในการวางแผนการนิเทศการสอนต่อไปโดยมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ โดยมีการวางแผนงาน เตรียมการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ในการนิเทศการสอน โดยการเตรียมทรัพยากรต่าง ๆ ดำเนินการตามแผนงาน โดยจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ มีการติดตามประเมินผลข้อมูลสารสนเทศ โดยวิธีการตรวจสอบคุณภาพของระบบ และการนำไปใช้ว่าผู้ใช้สามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์อย่างน้อยเพียงใด และนำผลการประเมินและตรวจสอบ ข้อมูลสารสนเทศ ไปใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนการนิเทศการสอนในรอบต่อไป

2) วางแผนการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนดำเนินการวางแผนการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ประกอบการวางแผน ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นผลมาจากการติดตามประเมินผลการนิเทศการสอน นโยบายทาง การศึกษา และอื่น ๆ ทั้งนี้ ผู้รับการนิเทศการสอนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยโดยมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อการวางแผนการนิเทศการสอน นำข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดมาใช้ในการวางแผน ดำเนินการตามแผนงาน โดยจัดทำแผนการนิเทศการสอนที่ใช้ข้อมูลสารสนเทศและแนวทางที่กำหนดไว้ในขั้นการ

วางแผนโดยผู้นิเทศ การสอนและผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการนิเทศการสอน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ ติดตามประเมินผลแผนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน คิดว่ามีความเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น มีการประชุมคณะทำงาน มีการประเมินผลเชิงประจักษ์ที่มีร่องรอยและหลักฐานชัดเจน โดยผู้นิเทศ การสอนและผู้รับการนิเทศ มีส่วนร่วม และนำผลการประเมินแผนการนิเทศการสอนไปพัฒนาและปรับปรุง ในการวางแผนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

3) ใช้สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยี ในการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นทักษะการใช้สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งนี้ผู้รับ การนิเทศการสอนมีส่วนร่วมด้วยโดยผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศวางแผนร่วมกันในการผลิต จัดทำ และรวบรวมสื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนสำหรับผู้เรียน มีการดำเนินการตามแผนงาน โดยผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันจัดทำคลังหรือศูนย์สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนา ทักษะการคิดของผู้เรียนสำหรับผู้เรียน มีการติดตามประเมินสื่อ เครื่องมือ เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดว่า เมื่อนำมาใช้แล้วสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นเครื่องมือการ ประเมินที่หลากหลาย โดยผู้นิเทศการสอน และผู้รับการนิเทศดำเนินการร่วมกัน และมีการนำผล การประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ พัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ในรอบการทำงานต่อไป โดยผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ ดำเนินการร่วมกัน

4) จัดกิจกรรมการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนใช้กิจกรรมการนิเทศการ สอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการสร้างสรรค์กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบของกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความ ต้องการของผู้รับการนิเทศ เช่น การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการสังเกตการสอน เป็นต้น โดยมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน โดยมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ มีการพิจารณาความพร้อม ความเหมาะสม เวลา งบประมาณเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถใน การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนินการตามแผนงาน ติดตาม

ประเมินผลการจัดกิจกรรมของผู้นิเทศการสอนอย่างหลากหลายวิธี และนำผลการประเมินการจัดกิจกรรมของผู้นิเทศการสอน ไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) ประเมินผลการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนมีการประเมินผลการนิเทศ การสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีประเมินผลการนิเทศการสอนที่หลากหลายรูปแบบและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและเทคนิค การประเมินผลเพื่อพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการสอน โดยผู้นิเทศการสอนวางแผนพัฒนาสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการประเมินผลการสร้างทางเลือกวิธีการประเมิน กำหนดการและการมีส่วนร่วมของผู้ประเมินมีการดำเนินการตามแผนงานติดตามประเมินผล โดยใช้เทคนิควิธีการประเมินผลอย่างหลากหลายวิธี และนำผลการประเมินที่ได้จากเทคนิควิธีการประเมินผลอย่างหลากหลายวิธีมาปรับปรุงแก้ไข

2.2) กลไกส่งเสริมการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลไกส่งเสริมการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน การมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน ดังนี้

1) การใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการใช้เทคนิคที่หลากหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ ที่ทันสมัยและส่งผลดีต่อผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป โดยวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ ในการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ดำเนินการตามแผนงานติดตามประเมินผล การพัฒนาและใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน และนำผลการนิเทศติดตามประเมินผลการพัฒนาและใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศ การสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ไปพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องยั่งยืน

2) การมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมการนิเทศการสอนในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจเป็นเครือข่าย

ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระหว่างสถานศึกษา โดยมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อการมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน โดยวางแผนและหาแนวทางสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรและความคิดมาสนับสนุนการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนมีการดำเนินการให้มีเครือข่ายต่าง ๆ ที่มาร่วมกันพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาตามแผนที่กำหนด มีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อพัฒนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนำผลการประเมินติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อพัฒนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอน ใช้การวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการนิเทศการสอน ทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน และการวิจัยของผู้สอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รวมถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการนิเทศการสอนและการจัด การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน โดยมีกระบวนการดำเนินงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน โดยวางแผนงานให้ผู้นิเทศการสอนจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน โดยใช้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่าง ๆ วางแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน มีการดำเนินการตามแผนงานดังกล่าว มีการติดตามและประเมินผลการทำวิจัยให้สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการนิเทศการสอนและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน และนำผลการติดตามและประเมินผลการวิจัยมาใช้พัฒนาผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศการสอนในการทำวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3) ความสามารถของครูในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภาพรวมความสามารถของครูในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบดังกล่าวทำให้ครูผู้สอนมีความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ เพราะรูปแบบมีกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน สามารถนำไปวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิด ส่วนผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมดำเนินการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา เพราะครูผู้สอนเป็นผู้นำนวัตกรรมมาใช้กับผู้เรียนและเป็นผู้รับการนิเทศ และครูในปัจจุบันนี้เป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอพร้อมทั้งเปิดใจ

รับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนและมีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน นอกจากนี้ รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความเห็นของครู เห็นว่า รูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่สำคัญมาอภิปรายผลและนำไปสู่ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

5.2.1 ภาพรวมกระบวนการและกลไกสนับสนุนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านกิจกรรมการนิเทศการสอน และด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนและเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการนิเทศการสอน นอกจากนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนจะทำให้ผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศการสอนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนปัจจุบันนี้ มีการใช้วิธีการนิเทศการสอนแบบชี้แนะสะท้อนคิด และการใช้วิธีการนิเทศการสอนแบบเป็นพี่เลี้ยง และผู้สนับสนุนเป็นหลักสำคัญ ซึ่งวิธีดังกล่าวผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศน่าจะมีความพึงพอใจในรูปแบบและวิธีการ เนื่องจากมีประโยชน์และมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และสามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้จริง และยั่งยืนกว่าวิธีอื่น ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนานิเทศแนวใหม่ พบว่า ศึกษาเทคนิคที่มีแบบปฏิบัติการนิเทศที่เน้นให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน โดยใช้วิธีการนิเทศ ได้แก่ วงจรปฏิบัติการ PDCA การนิเทศแบบ PIDRE การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ใช้การวิจัยเป็นฐานการนิเทศการสอนนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธิดีณเพ็ญ คงคะจันทร์ (2550) ที่กล่าวว่า เทคนิคการนิเทศการสอนมีหลากหลาย สำหรับเทคนิคและวิธีการสอนแนะ และการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เป็นเทคนิคการนิเทศที่สำคัญที่จะช่วย

ส่งเสริมการเรียนรู้ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นให้บุคลากรมีความสามารถ ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น ครูมีการใช้การสอนแนะ และการเป็นพี่เลี้ยงมากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องปรับบทบาทการบริหารใหม่

ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน ผลการวิจัย พบว่า ทั้งการปฏิบัติและความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมด้านการวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับอีก 7 ด้าน อาจเป็นเรื่องค่อนข้างยาก มีกระบวนการที่ต้องเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งส่วนใหญ่ขาดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะในการทำวิจัย สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2548, น. 5-6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการพัฒนาครู ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้การวิจัยของครูไม่ก้าวหน้า คือ ความรู้ของครูที่ได้จากการอบรมไม่เพียงพอที่จะทำให้ครูสามารถทำวิจัยแบบเป็นทางการได้โดยลำพัง ส่งผลให้ครูทำวิจัยไม่เสร็จและเกิดความท้อถอยในการทำวิจัย และเกิดทัศนคติทางลบต่อการทำวิจัย และการทำวิจัยแบบเป็นทางการ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปรัศนย์เอกสารหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างมาก เพื่อให้กรอบความคิดของการวิจัยมีความหนักแน่นและการออกแบบการวิจัยสมเหตุสมผลแต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา จากงานประจำของครู จึงไม่เปิดโอกาสให้ครูมีเวลาในการศึกษาเอกสารได้อย่างเต็มที่ ครูจึงไม่ค้นคว้าเอง แต่ให้ผู้อื่นทำแทน ส่งผลให้ครูไม่เกิดการเรียนรู้ ครูไม่ได้นำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติจริง แต่เป็นการทำเพื่อให้ครบถ้วนตามรูปแบบของการวิจัยแบบเป็นทางการที่ต้องมี ด้วยเหตุนี้จึงต้องเร่งรัดพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยและสามารถทำวิจัยได้อย่างถูกต้อง มั่นใจ เกิดผล

5.2.2 กระบวนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ

จากผลการวิจัยด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ พบว่า ควรมีการเตรียมทรัพยากร เช่น คน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการให้พร้อมและพอเพียง และควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้จัดระบบข้อมูลให้มีคุณภาพถูกต้องรวดเร็ว อาจเป็นเพราะว่า ในการนิเทศการสอน บทบาทการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ผู้นิเทศการสอนยุคใหม่จำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานอย่างรอบด้าน ตามที่ศูนย์พัฒนาการนิเทศ และเร่งรัดคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, น. 10-11) เสนอว่า ผู้นิเทศการสอนต้องมีข้อมูลทุกอย่างของโรงเรียน เช่น ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลนักเรียนอ่านออกเขียนได้ ข้อมูลอัตราค่าจ้างครู และความสามารถของครูแต่ละคน ข้อมูลรายงานผลการประเมินภายนอก ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำข้อมูล

สารสนเทศ อย่างเป็นระบบ และสามารถดึงเอาข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาอย่างทันที่ ตรงตามความต้องการของสภาพปัจจุบันและปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อผู้นิเทศสามารถนำไปใช้ นิเทศได้ตรงเป้าหมายการเตรียมการปัจจัยด้านทรัพยากร เกี่ยวกับคน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศต้องพร้อม และเพียงพอ จะส่งผลให้มีข้อมูลที่มีประสิทธิภาพใช้ในการวางแผนเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพรินทร์ เหมบุตร (2556, น. 331) พบว่า จุดอ่อนและสภาพปัญหาในการนิเทศ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศขาดการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลถึงการวางแผนการสร้างเครื่องมือ การดำเนินการนิเทศ ไม่สามารถปฏิบัติได้ ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาจัดระบบข้อมูล ทั้งนี้เพราะปัจจุบันเทคโนโลยี มีความก้าวหน้ามาก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การจัดทำข้อมูลให้มีความถูกต้อง มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ มีความเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้ มีความสมบูรณ์ชัดเจน ทำให้ผู้นิเทศการสอนสามารถนำไปใช้ได้สะดวกสบาย ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานได้

2) วางแผนการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยด้านการวางแผนการนิเทศการสอน พบว่า ควรนำข้อมูลด้านต่าง ๆ มาประกอบการจัดทำแผนและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทักษะการคิดพื้นฐาน อาจเป็นเพราะว่า ในการวางแผนการนิเทศการสอนที่ดี จะส่งผลให้การดำเนินการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เพราะการวางแผนเป็นการกำหนดสิ่งที่ควรจะดำเนินการ และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ล่วงหน้า ที่สอดคล้องกับแนวคิด ของ สงัด อุทรานันท์ (2530, น. 84-88) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นขั้นที่ผู้นิเทศการสอนและครูจะทำการปรึกษาหารือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการ ให้มีการนิเทศรวมถึงการวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ นอกจากนั้น Harris (1985, pp. 13-15) ได้เสนอว่า กระบวนการนิเทศ ผู้นิเทศต้องมีการประเมินสภาพการทำงานก่อนโดยศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่จำเป็น เพื่อกำหนดความต้องการความจำเป็น ความสำคัญของงาน และออกแบบวิธีการทำงาน ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผน มีการเตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อม จัดระบบงาน การกำหนดแผนในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, น. 55) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นการกำหนดว่าจะทำอะไร มีขอบเขตอย่างไรและเพื่อให้การดำเนินการนิเทศได้ตรงเป้าหมาย สามารถแก้ปัญหาเพื่อผลของความสำเร็จ

3) ใช้สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยี

จากผลการวิจัยด้านการใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยี พบว่า ควรจัดทำคลังหรือศูนย์สื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนให้เพียงพอ พร้อมทั้งควรจัดหาคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญการใช้สื่อ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือและให้บริการแก่บุคลากรที่ต้องการและสนใจ อาจเป็นเพราะว่าการสร้างสื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้นิเทศจำเป็นต้องคำนึงถึง ควบคู่ไปกับเทคนิคหรือวิธีการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สูดาร์ตัน แสงสว่าง (2556, น. 36-39) กล่าวว่า การนิเทศมีการใช้สื่อ หรือเครื่องมือต่าง ๆ ทุกครั้งที่นิเทศนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้นิเทศไปยังผู้รับการนิเทศ อย่างไรก็ตามสื่อเพื่อการนิเทศจะมีคุณค่าเมื่อผู้นิเทศนำไปใช้อย่างเหมาะสมถูกต้องวิธี ซึ่งก่อนจะนำสื่อแต่ละอย่าง ไปใช้ผู้นิเทศจะต้องศึกษา ถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อ ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัดเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อแต่ละอย่างให้ละเอียดถี่ถ้วน ตลอดจนการผลิตและใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการนิเทศ ทำนองเดียวกันกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นิเทศในระหว่าง การดำเนินการนิเทศ คือ การเก็บข้อมูล เรื่องราว สภาพปัญหา พฤติกรรมครู ก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ และหลังการนิเทศสิ้นสุด เหล่านี้ต้องอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้นิเทศจำเป็นต้องเตรียมการในการจัดหาหรือสร้างเครื่องมือเพื่อการนิเทศให้พร้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดุลย์ วงศ์ก้อม (2552, น. 237) พบว่า การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ นอกจากจะประหยัดเวลาแล้วยังสนใจ และเข้าใจง่ายในการนิเทศการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลมาลย์ ชาวเนื้อดี (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ พบว่า การใช้สื่อเทคโนโลยี จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ประการหนึ่ง และผลการศึกษาของ ศศิพัฒน์ ไกรว่อง (2553, บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนาสื่อประกอบการนิเทศ เรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

4) จัดกิจกรรมการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน พบว่า ควรมีการพัฒนาผู้นิเทศการสอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการสอนต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย อาจเป็นเพราะว่า บทบาทของผู้นิเทศไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ หรือครูที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการนิเทศต้องมีความสามารถ ควรมีความรู้ในศาสตร์และศิลป์ของการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน ส่วนศิลป์ของการสอนคือ การรู้จักและการเลือกใช้

กิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ เวลาที่ใช้ในการนิเทศ ขนาดของกลุ่มของผู้รับการนิเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชราน เล่าเรียนดี (2553, น.13) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศ มีมากมายหลายแบบ ซึ่งจะต้องใช้กิจกรรมแต่ละชนิดให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครู และนักเรียน จึงมีความจำเป็นที่ผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ เพราะกิจกรรมแต่ละชนิดให้ประโยชน์ต่อผู้รับการนิเทศมากน้อยแตกต่างกัน

2.5 ประเมินผลการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน พบว่า ควรใช้รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนา เช่นการประเมินแบบมีส่วนร่วม สะท้อนคิดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาแก้ไขการปฏิบัติอย่างทันที่ อาจเป็นเพราะว่าการประเมินผลการนิเทศการสอน มีความจำเป็น และสำคัญยิ่ง เพราะสามารถคาดคะเนได้ว่า กิจกรรมนั้น ๆ ถ้านำไปปฏิบัติแล้วจะบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใด หรือเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้วต้องปรับปรุงแก้ไขสิ่งใดบ้าง ดังที่ ไวลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, น. 111-112) ได้เสนอหลักการประเมินผลกิจกรรมใดก็ตาม ต้องเน้นการประเมินผลร่วมกันทั้งครู ผู้นิเทศและบุคคลอื่น ๆ และการประเมินควรดำเนินการแบบประชาธิปไตย ควรประเมินทุกด้าน ควรเลือกเทคนิควิธีที่หลากหลาย เช่นเดียวกับ Oliva and Pawlas (1997, pp. 577-582) ได้กล่าวว่า ผู้นิเทศควรมีการประเมินประสิทธิภาพ (Effectiveness) ของตนเองอย่างสม่ำเสมอและผู้นิเทศต้องเป็นแบบอย่างให้แก่ครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมมาศ พรหมพิลา (2553, น. 278) ที่พบว่าปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอน ปัจจัยหนึ่งคือ การประเมินผล โดยมีตัวแปรมีค่าน้ำหนักปัจจัยจากมาก คือ การประเมินผลการนิเทศ ควรมีการประเมินทั้งปัจจัย กระบวนการและผลลัพธ์ นำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา

5.2.3 กลไกสนับสนุนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) การใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน พบว่า ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน แก่ผู้รับการนิเทศแบบมีส่วนร่วม อาจเป็นเพราะว่า เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนมีหลากหลายวิธี และได้พัฒนาต่อเนื่องแต่ละยุคสมัยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดเน้นของการศึกษาแต่ละยุค สอดคล้องกับสุภารัตน์ แสงสว่าง (2556, น. 42) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่า การนิเทศการสอนในประเทศไทย ยังมีอุปสรรคหลายประการทำให้การนิเทศไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งการนิเทศจากภายนอก และการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งการนิเทศภายในศตวรรษที่ 21 นี้ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง

ในตัวนักเรียน สภาพการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ของนักเรียน และสมรรถนะของครู โดยมุ่งเน้น การนิเทศแบบสอนแนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เพราะเป็นวิธีการนิเทศ ที่ผู้นิเทศจะใช้ทักษะการสร้างความกระจำ การสนับสนุนให้กำลังใจ ให้ความรู้ ความเข้าใจ มีการ สะท้อนคิดและการเอื้ออำนวยความสะดวก นอกจากนี้ วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 266) ได้ให้ แนวคิดว่า ผู้นิเทศ หรือผู้จะทำหน้าที่นิเทศต้องอยู่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษด้านการสอน การ ออกแบบการเรียนการสอนซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนโดยตรงในด้านการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธี สอน เทคนิควิธีการนิเทศการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การสื่อสารความหมายที่มีประสิทธิภาพ การ วัตถุประสงค์ และเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่วนผลการวิจัยที่ พบว่า ควรใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัย ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้สะดวกรวดเร็วขึ้น อาจเป็นเพราะว่า ผู้นิเทศการสอนกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน ทางเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นสังคมเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับทักษะการคิด สารสนเทศ และการจัดการกับสารสนเทศเป็นหลัก แม้ว่าการเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นมาระยะ หนึ่ง แต่การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรทาง การศึกษา ผู้สอน รวมทั้งผู้เรียนเป็น ไปอย่างช้า ๆ ขาดความต่อเนื่อง การสร้างความพร้อมให้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมี ทักษะไอซีทีเข้ามาเกี่ยวข้อง จากแนวคิดของ Wiles and Bodi (2004, p. 221) ได้กล่าวถึง ผู้นิเทศใน ยุคศตวรรษที่ 21 ว่า ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้นิเทศที่ทันสมัย มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อช่วยส่งเสริมผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนการสอนและต้องเป็นนักสร้างสรรค์ นักคิด นัก นวัตกรรมให้ทันกับโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, น. 132-138) ที่กล่าวว่า ทิศทางการนิเทศในอนาคตจะเป็นการนิเทศทางอ้อม คือ นิเทศโดยใช้สื่อ เอกสาร วิทยุ โทรทัศน์ และ ICT มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี

2) การมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน

ควรมีการสร้างเครือข่ายระดับต่าง ๆ เช่น เครือข่ายครูผู้สอนทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน เครือข่ายผู้บริหาร โรงเรียน เครือข่ายศูนย์พัฒนาวิชาการ เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน เครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และเครือข่ายระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกัน อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กลไกเครือข่ายการนิเทศ สร้างความร่วมมือ ซึ่งผู้นิเทศ มีบทบาทสำคัญ ในการกระตุ้นหรือร่วมประสานการสร้างเครือข่าย ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, น. 12-13) มุ่งเน้น ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนา โดยมีข้อตกลงในการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบเครือข่ายต่าง ๆ โดยมุ่งหวังการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณพร สุขอนันต์ (2550, น. 81) และ ไพรินทร์ เหมบุตร (2556, น. 333) ที่พบว่า ศูนย์เครือข่าย พัฒนาการเรียนการสอนมีกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงาน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มมีน้อย

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน พบว่า ควรให้คำปรึกษาช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยง แก่ผู้รับการนิเทศให้สามารถทำวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (มาตราที่ 30) และให้ครูใช้การวิจัยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและครู (มาตราที่ 24 (5) และครูสภากำหนดให้ผู้ที่ จะปฏิบัติงาน ในวิชาชีพครูต้องมี มาตรฐานความรู้ ด้านการวิจัยทางการศึกษา ทำให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาการเรียนการสอน (สำนักงานข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา, 2547, น. 6-10) สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2560, น. 227) กล่าวว่า วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นบทบาทสำคัญของครูในยุค นี้ ที่ครูควรสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 11-13) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้นิเทศปฏิบัติการ นิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบ P-A-O-R (Plan-Action-Observe-Reflect) โดยผู้นิเทศ จะค้นหาปัญหาและแนวทางพัฒนาโรงเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการ แก้ปัญหา รวมถึงการค้นหาและพัฒนา นวัตกรรมที่จะใช้แก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ร่วมกับครู (working in classroom) โดยผู้นิเทศจะร่วมคิด ร่วมทำ รวมถึงเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้กับครูใน โรงเรียนอย่างกัลยาณมิตร โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดเพื่อร่วมกันกำหนด กระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนทุกมิติ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายของ หลักสูตร

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีนโยบายส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนให้จริงจังและชัดเจน โดยสนับสนุนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน จนเกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นการสนองต่อนโยบายรัฐบาลด้านการจัดการศึกษาในยุค 4.0

1.2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการบูรณาการ โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน เป็นการประหยัดเวลางบประมาณและบุคลากร ทั้งนี้การมุ่งให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

1.3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้ความสำคัญและสร้างแรงจูงใจให้ผู้นิเทศการสอนพัฒนานวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนในรูปแบบของการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอนและพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนงบประมาณ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานและให้รางวัล เชิดชูเกียรติแก่ผู้นิเทศที่มีผลงานเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practices)

1.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ผู้นิเทศการสอน ทั้งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและในสถานศึกษา ที่ขาดความพร้อม เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผู้นิเทศจำนวนน้อย โดยให้การสนับสนุนบุคลากร งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ให้พอเพียงต่อการปฏิบัติการนิเทศ รวมทั้งเป็นผู้นำในการวางแผนทาง สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งเพื่อระดมทรัพยากร แนวคิด องค์ความรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาการนิเทศการสอน และยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง สามารถนำรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของหน่วยงานและสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งอาศัยหลักการนิเทศการสอน โดยกระบวนการคุณภาพ หลักการความร่วมมือในการนิเทศการสอน หลักบูรณาการและความต่อเนื่องในการนิเทศการสอนและหลักการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยและข้อมูลถูกต้อง

2) ควรพัฒนาผู้นิเทศการสอน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการนิเทศการสอนตามองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน เพื่อให้ผู้นิเทศการสอนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิด

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นิเทศการสอนพัฒนา ศักยภาพของตนเองในด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อพัฒนางานนิเทศ พร้อมทั้งมีการเชิญเกียรติผู้นิเทศการสอนที่มีผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แพร่หลายมากขึ้น

4) ควรพัฒนาผู้นิเทศการสอน และครูในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และ รายงานปฏิบัติการนิเทศการสอน จนเป็นผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอนและพัฒน การเรียนการสอน

5) ควรสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและ ข้อมูลที่ถูกต้องมาพัฒนาคุณภาพการการนิเทศการสอนอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนเพื่อการปฏิบัติงาน ที่สะดวก รวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานและคุณภาพผู้เรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนา ทักษะการคิดของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเชิงลึก ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบในการนำรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนไปใช้ในสถานศึกษาต่างขนาดและต่างสังกัด

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีประสิทธิผลในการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถใน การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน